

KÖNYVÁRVERÉS BUDAPESTEN, 1948-ban

Az elmúlt héten hétszáz könyv került árverésre az egyik művészeti aukción. Amint a katalógus feltüntette, a szerényebb könyvtárt kitevő könyvhasználatban ritkaságokba menő első kiadványok, könyvkészeti és nyomdászati műrekek, érdekességek és antikvitások is szép számmal szerepeltek, egyáltalán olyan művek, amelyeknek értékét nem csupán szellemi tartalmuk, hanem ritkaságuk rideg és nem mindig méltányos kereskedelmi árfolyama szabja meg. Ez az árfolyam pedig eddig még mindig elég magas volt ahhoz, hogy a ritka könyvek „nyilvános árverése” az érdeklődőknek csak egy egészen exkluzív, kicsiny körben belül folyjon le, körülbelül ugyanazon a körön belül, amelyik civilizációnk egyik termékeire és emlékeire is — például arany és ezüst ötvözetekre, korabeli tárgyakra és szövegekre stb., stb. — kész volt könnyedén licitálni, ha arra sor került. Mert ugyan ki árverezhetett, teszem fel, egy Ciceróra, amely nemes pergamenpapja között 1514 óta

örzi változatlan türelemmel és bölcsességgel az időt? Nyilván csak az, akinek eléggé meg volt alapozva a jelenje ahhoz, hogy kevésképpen tisztelhesse a multat és valószínű tudja az elszállt idők emlékeit.

IGEN, AZ ELSŐ BIBLIÁK,

a Guinta-nyomtatványok, pamflettek és kéziratok árverése mind a mai napig olyan emberek között folyt le, akik már kellőképp tisztelhetők a multat s mellesleg úgy vélték, hogy a reprezentatív életnek épp oly fontos tartozéka a dús könyvtár, mint mondjuk, az agárfalka, vagy a méltóságos cím, azzal a küönbséggel, hogy az agárfalkát és a méltóságos címet feltétlenül használták, a könyvtárt ellenben általában nem. Ez a tény azonban, ha nem is az emberiségnek, de a könyveknek mindenesetre előnyére vált. Amint nézem, ezen az árverésen is, oly frissek, hibátlanok a három-négyszáz esztendősi költői művek, mint megannyi jégkoporsóból kiásolt titokzatos szűz. Vajjon, most kihez kerülnek, szomorú érintetlenségüket vajjon meddig őrzik még tovább? — gondolom, míg óvatosan forgatom az elsápadt lapokat. S vajjon, egyáltalában keletnek-e ma valakinek?

Háromnegyed háromkor még úgy fest a dolog, hogy aligha lesz érdekes ez a mai árverés. A teremben alig lézeng valaki. A hivatalnok álmos szemmel támasztják a falat s csöppet sem bánják, ha maga választja ki az ülőhelyét a tétova érkező. Pár nappal ezelőtt korabeli bútorokat, festményeket, ezüstműveket és szövegeket árvereztek itt, akkor már fél háromra zsúfolásig megtelt a terem s szigorú ellenőrzés folyt a fenntartott ülőhelyek elfoglalása körül. Milyen eredménnyel zárult ez a pár nap előtti aukció, — nem tudom, de azt látom kell, hogy a mai délutántól az illetékesek nem várnak sokat.

Az árverés pontos kezdetére csodálatos módon és váratlanul mégis megtelnek a széksorok. A pulpituson megjelennek a hivatalnokok és vizsgálódva tekintenek körül. Ugy tetszik, pillanatnyilag zavarban vannak, mert néhány szakmabeli műkereskedőt, ujságírókat és képzőművészt kivéve, a jelenlévő közönség nagy részét nem ismerik. A közönség, a külsőségek után ítélve, valóban meglehetősen vegyes és titokzatos. Az első széksorban vékonyarcú madárhangú öregasszony ül egy antikfejlű úr és egy kinos bodorított kispolgári nő között. Háta mögött két neves szobrász között egy gazdag és izgatott műkereskedő feszeng. Aztán középkorú férfiak végtelen sora következik. A balszélén ismét egy öregasszony látható rikító zöld strandtáskával és kilazult ősz hajtincsekkel. Még hátrább egy molett politikai társaságában fiatal, jólöltözött hölgy és egy komorarcú tizennyolc esztendősi fiú. Aztán ismét csak megállapodottkorú férfiak.

AZ ELSŐ KÖNYVEKRE

senki se licitál. A hangulat reménytelensége a „Forradalom és császárság” című könyvnél enged fel, bár csak egyetlen jelentkező akad, a komorarcú tizennyolc éves fiú. Egy első kiadású Ady-kötetnél megindul a licitálás. A 10 forintos katalógusi árról 15 forintra szökken fel néhány vonlott perc alatt. Egy bússzemű úrhoz viszik a kötetet. Lényegesen élénkebb érdeklődést vált ki Alexander Bernát „Művészet” című műve.

Hosszas és kitartó árverés után egy antikvárius vásárolja meg. Egy 1823-as *Aurora* almanachot 28 forintért szintén ő vette meg. Babits Európai iroda-

lomtörténet-ét egyik ismert képzőművész szerzi meg 45 forintért. A „Sziget és tenger” első kiadásáért egy öregedő úr harcol 12 forint erejéig. Bajza József összes verseit 3 forintra érlekei a katalógus. Nyolc forintért a kibodorított kispolgári nő szerzi meg. Egy első kiadású Bartók-Kodály gyűjteményre senki se licitál. Az 1723-as Bel Mathias magyar tanulmányainak sincs sikerük. Egy valóban gyönyörű, többszáz esztendősi Bibliának sincs. Ellenben Boccaccio Dekameron-jáért pergő küzdelem indul a csinos fiatal hölgy és az antikfejlű öregúr között. A fiatal hölgy kedvesen elpirul, amikor prezenálják neki 24 forintért a művet s zavartan szabadkozik a szomszédja felé, hogy ő csupán studium szempontjából vásárolta meg Boccacciót. Boehn képzőművészeti tanulmányának váratlan sikere van. A harminc forintos kikiáltási ár pillanatok alatt 300 forintra emelkedik. A képzőművészeti főiskola egyik tanára vásárolja meg. A Bolond Miska négy évfolyamért nem kevésbé csekély érdeklődés mutatkozik.

A Borsszem Jankó egyetlen évfolyama is gazdát cserél, — egyik politikai vicclap szerkesztője vásárolta meg. A régi Budapesttel fogalkozó művek-nél már határozottan forrósodik a hangulat. Egy-egy tanulmányért konok licitációs folyik, — úgy látszik, Budapest multjának a mai emberre különös varázsa van. Nemkülönben a latin Rómának, amelyről szóló összes tanulmányokat másodpercek alatt szétkapkodják. Cicerót 150 forintért vásárolja meg az első sorban üő idős hölgy s úgy öleli keblére, mint hosszú csavargásból visszatért kedvenc ölcéjét. A klasszikus latin szónokok iránt általában elységese a tisztelet, viszont elgondolkoztató, hogy

APPONYI ALBERT BESZÉDEIT 5 FORINTÉRT,

Deák beszédeit 20 forintért, szóval: kikiáltási árért kapja meg a nyilván csak kartársias érzésből licitáló molett politikus. Kossuth Lajos Emlékirataira ketten vágnak, de látszólag nem túlságosan komolyan. Csakhamar kiderül, hogy Kossuth beszédeit egyik se becsüli többre, mint huszonöt forintra. Széchenyi munkája 15 forintért kelt el. A magyar forradalmakkal foglalkozó művek azonban nem érdeklik senkit se. Eötvös József „Gondolatok” c. művét kikiáltási áron, 5 forintért vette meg a komorarcú fiú. Báró Eötvös József és Eötvös Károly összes műveit 130 forintért vásárolták meg. A magyar vonatkozású írói művek között kétségtelesen a „Magyar közmondások könyvének” volt a legnagyobb siker. Nyolcvan forintért vette meg egy antikvárius. Horányi „De sacra corona Hungariae” munkáját licitálás nélkül, 8 forintért vásárolta meg a zöld strandtáskás öregasszony. Jókai első kiadású kézjeles regényei 5—18 forintért a kispolgári asszonynak jutottak.

Annál nagyobb volt azonban a kereslet azokban a művekben, amelyek nem a ritkaságok között szerepeltek. Például képzőművészeti szakkönyvekben, utalásokban, idegennyelvű nemzet-történetekben — szárok voltak: Japán és Anglia — a ma is élő idegen politikusok, államférfiak összegyűjtött beszédeiben, politikai jóslatokban és politikai tanulmányokban. S mivel az ilyenfajta művek voltak túlsúlyban az aukció tárgyai, megállapíthatjuk, hogy az év első nagy könyvárverése várakozáson felül sikerült. S ebből az is megállapíthatjuk, hogy azt a közönséget, amely ebben a teremben most licitált, a multnál talán jobban érdekli a jelen és a jövő.

E. I.

Jegyzetek

oldalt szentel. — Azért nem kell kétségbe esni. Újabb 138 év múlva talán megint megfordul az arány. A *Szeretem* javára.

○

Egy új politikai irány kezd kifejlődni. A *totalitarizmus*. Mint legutóbb olvastuk: már örültje is van!

+

Megállapították a hivatalok napi *munka-idejét* nyolc órában. Egyes hivatalnokok kedvéért nem árt hangsúlyozni, hogy a *pihenés* és *alvás* céljaira más-más nyolcórás időköz van fenntartva.

●

„Megszűnnek a *társbérletek*, — olvassuk az egyik újságban. E híre jut az eszünkbe: „Olyan szép, hogy nem is lehet igaz!”

○

Vannak ú. n. „politikai betegségek”, amelyeknek az orvosok azonban sokszor nem „Dr med univ.,” hanem: *Dr iuris*.

Kunszery Gyula

hogy ő nem tud aludni.

Megépő helyzet volt. Egy süket, akit a beszéd zavart De néma Mari nélkülözhetetlen volt a háztartásban, így kiuat kellett találni a helyzetből. Igen ám, de a ház úgy tele volt tömve lakókkal, hogy másik szoba nem akadt sehogy. De az öreg Gyuri nem azért szolgált közel negyven esztendődt a házban, hogy a legkörnyofontabb helyzetekben is megakadjon. Megnyugtatta Marit, hogy mindjárt segít ő a bajon. Felment a padlásra, ahol az ócska lomtortartották és kihalszótt egy régi, kissé már lyukacsos, de azért, szükség esetében, még használható olasszafal, aztán bevitte a mosónőt a háziasszony háószobájába és megmutatta neki, hogy annak ágya előtt is ilyen van. Majd a lehozott tárgyat szakértelemmel néma Mari ágya elé tette, úgyhogy az a másik ágyat ellakarta.

— Igy ni, — magyarázta neki jellekés kézi beszéddel — most aztán nincs blab, blab, blab, sem hadonászás, aludhatsz nyugodtan, te istenadta — tette hozzá az utolsó mondatot érthető szájbeszédében.

Néma Mari büszkén és megnyugodva, mint győztes hadvezér a megnyert csata után, ment vissza mosókonvhájába.

Bethlen Margit